

Spotkanie Ministrów Rolnictwa w sprawie mleka *propozycje obszarów do dyskusji oraz ich wstępna ocena przez MRiRW*

1. Stworzenie instrumentów prawnych umożliwiających producentom lepsze zorganizowanie się oraz efektywniejszy dialog pomiędzy operatorami łańcucha żywnościowego.

Polska popiera regulacje, które wzmocniłyby i usprawniłyby cały łańcuch żywnościowy, zapobiegałyby nadmiernemu wykorzystywaniu dominującej pozycji jednej ze stron uczestników łańcucha w przechwytywaniu wartości dodanej od innych uczestników łańcucha żywnościowego.

Polska opowiada się za wzmocnieniem pozycji przetargowej producentów mleka. Jednakże do pomysłu bezpośredniego wsparcia kierowanego za pomocą grup producentów mleka podchodzimy z rezerwą, z uwagi na brak tradycji organizowania się w takie grupy producentów w Polsce. Proces ten, w innych obszarach rynku w Polsce zachodzi bardzo powoli.

2. Analiza istniejących mechanizmów rynkowych celem uczynienia ich bardziej efektywnymi

Polska jest za utrzymaniem instrumentów interwencyjnych stanowiących siatkę bezpieczeństwa na rynku mleka. Dlatego opowiada się za zachowaniem i usprawnieniem istniejącego instrumentarium WPR UE, w tym zakupów interwencyjnych masła i odtłuszczonego mleka w proszku, dopłat do prywatnego przechowywania, refundacji eksportowych, dopłat do mleka i przetworów mlecznych dystrybuowanych do placówek oświatowych, dopłat do OMP na pasze, dopłatą do mleka odtłuszczonego na kazeinę, programów promocyjnych w zakresie produktów mleczarskich itp.

Polska popiera oznaczenie pochodzenia wspólnotowego i opowiada się za umieszczaniem na etykietach przetworów mlecznych znaku „produkt unijny”, jednak jest *zdecydowanie* przeciwna szczególnemu podkreślaniu na etykiecie kraju/miejsca pochodzenia danego produktu.

3. Uprzedzanie zachowań spekulacyjnych oraz analiza możliwości utworzenia narzędzi podobnych do instrumentów finansowych np. transakcje terminowe „futures”.

Wprowadzenie, wzorem rynku zbożowego, transakcji futures do obrotu rynkowego przetworami mlecznymi (najprawdopodobniej w pierwszej kolejności na masło, OMP i sery długodojrzewające) mogłoby zapobiegać działaniom spekulacyjnym poprzez większą przejrzystość i przewidywalność zachowań rynku w przyszłości. Większej analizy wymaga ten obszar spraw przed podjęciem decyzji o wprowadzeniu rozwiązań. Należałoby zbadać powody, dla których transakcje tego typu nie zostały wprowadzone jak dotychczas na rynku USA, a także odpowiedzieć na pytanie czy Polska korzystałaby w sposób bezpośredni z tych transakcji po ich wprowadzeniu.

4. Znalezienie rozwiązań celem lepszego monitorowania rozwoju sytuacji rynkowej oraz zapewnienia pełnej transparentności na poziomie wspólnotowym.

Polska opowiada się za monitorowaniem rozwoju sytuacji na rynku, jeśli mogłoby to pozwolić w sposób wyprzedzający wychwytywać nadwyżki rynkowe podaży nad popytem

i podejmować skuteczne działania celem zapobiegania negatywnym skutkom rynkowym takiej nierównowagi.

Załącznik

Ogólna charakterystyka dokumentu francuskiego

W dokumencie przygotowanym przez Francję „Proponowane elementy mapy drogowej do ustanowienia nowych regulacji w europejskim sektorze mleczarskim”, zawarto propozycje działań w 4 obszarach, które powinny być, zdaniem Francji, rozważone przez Grupę Wysokiego Szczebla i/lub Radę, jako wsparcie w okresie odchodzenia od systemu kwotowania produkcji mleka i jako modyfikacja Wspólnej Organizacji Rynków. Obszary te dotyczą:

1. Usprawnienia istniejących instrumentów (wydłużenie trwania skupu interwencyjnego i prywatnego magazynowania oraz zwiększenie zakresu produktów; wykorzystanie zapasów interwencyjnych; umożliwienie KE wdrażania nowych instrumentów w sytuacjach kryzysowych; utrzymanie wsparcia eksportu - refundacje wywozowe, promocja, kredyty eksportowe, inne mechanizmy; analiza skutków porozumienia WTO w zakresie dostępu do wspólnotowego rynku dla wspólnotowej produkcji; zwiększenie zakresu produktów i beneficjentów w mechanizmie „szklanka mleka”; informacja dla konsumentów - dobrowolne lub obowiązkowe znakowanie produktów miejscem pochodzenia).
2. Kontroli wolumenu produkcji na poziomie UE i zapewnienia transparentnej informacji (stosowanie nowoczesnych mechanizmów kontroli podaży, ustanowienie europejskiego organu ds. rynków mleczarskich i cen, współpracującego z KE, przekazującego wyniki analiz rynkowych producentom mleka i przetwórcom, wspierającego KE i państwa członkowskie w zakresie uruchamiania mechanizmów zarządzania rynkiem w sytuacjach zbliżającego się lub istniejącego kryzysu).
3. Regulacji w zakresie rynków międzynarodowych (powierzenie ww. organowi ds. rynków mleczarskich i cen, zadania monitorowania rynków międzynarodowych i przekazywania wyników analiz; ustanowienie regulowanego europejskiego rynku transakcji terminowych).
4. Usprawnienia organizacji, wzmocnienia przetwórstwa oraz uregulowania relacji producent mleka - przetwórcą (poprawa stopnia zorganizowania producentów i całego łańcucha dostaw na wzór sektorów owoców i warzyw oraz wina w celu wzmocnienia pozycji przetargowej w zakresie ustalania wolumenu produkcji i cen; ustanowienie minimum zasad regulujących relacje w łańcuchu dostaw w celu ustanowienia podstaw dla umów kontraktacyjnych uwzględniających interesy wszystkich uczestników łańcucha; promocja instrumentów zarządzania ryzykiem; wspierania innowacji, badań w celu wzmocnienia konkurencyjności gospodarstw).

Uwagi strony polskiej do dokumentu francuskiego

Ww. propozycje działań stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie tego, co zaproponowano we wspólnej deklaracji dotyczącej sytuacji na europejskim rynku mleczarskim, której inicjatorem były Francja i Niemcy i która poza krajami-inicjatorami, została podpisana przez Austrię, Belgię, Bułgarię, Czechy, Estonię, Finlandię, Hiszpanię, Irlandię, Litwę,

Luksemburg, Łotwę, Portugalię, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry. Wspólne oświadczenie ministrów rolnictwa Polski i Francji na temat sytuacji na europejskim rynku mleczarskim z 21 września br. generalnie wpisuje się w powyższą deklarację.

Propozycje Francji, choć stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie tego, co zaproponowano we wspólnej deklaracji 18 państw członkowskich, nadal mają charakter ogólny.

Uwagi szczegółowe do dokumentu :

1. Usprawnienie istniejących instrumentów:

Wykorzystanie zapasów interwencyjnych - Polska już wcześniej wskazywała na możliwość wykorzystania zapasów publicznych na rzecz pomocy dla najuboższych. Obecnie jest dużym beneficjentem takiej pomocy i z pewnością takie rozdysponowanie byłoby korzystne także dla równowagi na jednolitym rynku.

Umożliwienie KE wdrażania nowych instrumentów w sytuacjach kryzysowych - Po pierwsze przed rozmową o nadzwyczajnych uprawnieniach KE, należałoby zobowiązać Komisję do większej aktywności w zakresie już posiadanych kompetencji. Polska wielokrotnie zwracała uwagę, iż działania KE są często spóźnione (przykład - uruchomienie dopiero na początku 2009 r. refundacji eksportowych, podczas gdy Polska wniosowała o nie już jesienią 2008 r.).

Po drugie, argument iż Polska powinna się sprzeciwiać przenoszeniu kompetencji z Rady na Komisję sugerowany przez UKIE należy potraktować poważnie (jest to de facto jeden z postulatów stanowiska Polski wobec WPR po 2013 r. i stanowiska odnośnie upraszczania WPR. Ponadto, wydaje się, że „stare” państwa członkowskie mają większe „przełożenie” na działania KE niż nowe (chociażby z uwagi na większą liczbę urzędników z tych państw w KE).

- Utrzymanie wsparcia eksportu - Propozycje zmierzają m.in. do ukierunkowania wsparcia eksportu. Nie wiadomo na ile jest to propozycja nowa - obecnie wysokość refundacji wywozowych jest już uzależniona od kierunku eksportu, uwzględniana jest też sytuacja na konkretnym rynku eksportowym.

Skutki porozumienia WTO w zakresie dostępu do wspólnotowego rynku dla wspólnotowej produkcji - Propozycja sprowadza się do powtórzenia stanowiska wielu państw członkowskich, w tym Polski, wobec nowego porozumienia WTO. Z pewnością w sytuacji niskich obecnie cen, wpływ redukcji cel na możliwość stabilizacji rynku UE byłby znaczący.

- Zwiększenie zakresu produktów i beneficjentów w mechanizmie „szklanka mleka” -Polska popierała rozszerzanie zakresu produktów i takie rozszerzenie zostało już dokonane. Dalsze rozszerzenie można rozważyć pod warunkiem, że będzie zgodne z zasadami zdrowego żywienia.

- Informacja dla konsumentów - dobrowolne lub obowiązkowe znakowanie produktów miejscem pochodzenia - Tutaj można wskazać na obawę, iż możliwość podawania informacji o kraju pochodzenia może prowadzić do segmentacji rynku UE w oparciu o egoizmy narodowe (preferencje konsumentów wobec krajowych produktów). Może to uderzyć w te państwa, które tak jak Polska są dużymi eksporterami w ramach rynku UE.

2. Kontrola wolumenu produkcji na poziomie UE i zapewnienie transparentnej informacji:

- Stosowanie nowoczesnych mechanizmów kontroli podaży - Jeśli Polska zakłada utrzymanie systemu kwotowania po 2015 r., to jest to dobry moment na podniesienie tej kwestii i rozważanie takiej opcji. Z perspektywy Polski, która w pełni wykorzystuje swoją kwotę nawet w tak trudnej jak obecnie, sytuacji cenowej, równie priorytetowe jest rozważanie możliwości zwiększenia produkcji w Polsce, a nie jej ograniczania. Biorąc pod uwagę, iż w Polsce sytuacja, choć trudna, nie jest aż tak trudna, jak w wielu innych państwach członkowskich (prawdopodobnie ceny skupu nadal pokrywają koszty produkcji), dla polskich producentów mleka równie ważne jak wzrost ceny, jest możliwość powiększania skali produkcji. W tej sytuacji Polska mogłaby zaproponować, aby ograniczanie produkcji w państwach

członkowskich miało charakter dobrowolny (np. propozycja przedstawiona przez komisarz MFB 17 września br. w PE).

Ustanowienie europejskiego organu ds. rynków mleczarskich i cen - Propozycję należy ocenić pozytywnie, szczególnie w kontekście postępującej globalizacji i otwarcia rynku UE.

3. Regulacja w zakresie rynków międzynarodowych: v

Powierzenie organowi ds. rynków mleczarskich i cen, zadania monitorowania rynków międzynarodowych i przekazywania wyników analiz - Propozycję należy ocenić pozytywnie, szczególnie w kontekście postępującej globalizacji i otwarcia rynku UE.

Ustanowienie regulowanego europejskiego rynku transakcji terminowych - Trudno jest dokonać oceny tej propozycji. Musiałaby ona być ujęta w sposób bardziej szczegółowy. Należy przy tym wskazać na to, iż możliwości funkcjonowania takiego rynku byłyby ograniczone w warunkach publicznej interwencji postulowanej w innej części dokumentu.

4. Usprawnienie organizacji, wzmocnienie przetwórstwa oraz uregulowanie relacji

producent mleka - przetwórcą:

Należy poprzeć propozycje ustanowienia zestawu minimalnych reguł, dotyczących relacji producent mleka - przetwórcą, ale też relacji z detalistami, aby objąć cały łańcuch żywnościowy. Na uwagę zasługują także propozycje rozważań na temat instrumentów zarządzania ryzykiem oraz wsparcie innowacji i badań jednak pod warunkiem, że będą to instrumenty wspólnotowe i zapewniające podobne wsparcie finansowe we wszystkich państwach członkowskich (w odróżnieniu od podejścia zastosowanego w ramach Health-Check, gdzie możliwości finansowe w ramach art. 68 zależą od wysokości koperty płatności bezpośrednich).

Propozycje Komisji Europejskiej : ?

■ Rozszerzenie uprawnień Komisji Europejskiej, dzięki czemu KE mogłaby wprowadzać nowe mechanizmy rynkowe w sytuacji załamania się rynku mleka i przetworów mlecznych

Podobna propozycja została przedstawiona przez Panią Komisarz Mariann Fischer Boel podczas wystąpienia w Parlamencie Europejskim, gdzie zaproponowano zmianę art. 186 rozporządzenia 1234/2007, który określa rynki, na których, w przypadku nagłej zmiany cen, Komisja może przedsięwziąć konieczne środki. Obecnie rynek mleka nie jest włączony pod zapisy art. 186.

Polska nie widzi potrzeby cedowania większych uprawnień na Komisję Europejską. Ponadto przed podjęciem jakiegokolwiek dyskusji o nadzwyczajnych uprawnieniach KE, należałoby zobowiązać Komisję do większej aktywności w zakresie już posiadanych kompetencji. W interesie Polski jest utrzymywanie jak największego zakresu kompetencji decyzyjnych na szczeblu legislacji Rady. W kontekście wejścia w życie Traktatu Lizbońskiego powinno się przenosić ciężar poszukiwania rozwiązań na szczebel Rada -Parlament Europejski. Przeniesienie wielu kompetencji na szczebel Komisji Europejskiej będzie korzystne dla państw członkowskich, które mają większe możliwości wpływu na decyzje Komisji.

- Rozważenie zmian w mechanizmie refundacji wywozowych m.in. poprzez określenie miejsc docelowych wywozu przetworów mlecznych z refundacją

Propozycja ta zmierza m.in. do ukierunkowania wsparcia eksportu. Wprowadzenie określenia miejsc docelowych wywozu przetworów mlecznych z refundacją mogłoby być niekorzystne dla polskich operatorów, ponieważ ograniczyłoby możliwości wywozu tylko do wyznaczonych państw. Takie rozwiązanie nie byłoby również spójne z logiką jednolitości rynku oraz spójności wspólnotowego obszaru celnego.

- Wprowadzenie zmian w mechanizmie „szklanka mleka” - rozszerzenie listy produktów kwalifikujących się do programu oraz rozszerzenie listy beneficjentów

Dyskusja dotycząca zmian w mechanizmie „szklanka mleka” toczyła się przez kilka miesięcy na posiedzeniach Komitetu Zarządzającego ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych. W ramach dyskusji zaproponowano, aby w ramach rozszerzenia listy produktów kwalifikujących się do programu, wprowadzić przetwory mleczne o większej zawartości cukru (podniesienie poziomu dodatku cukru z 7% do 9%). Polska oraz duża część innych państw członkowskich opowiedziały się przeciwko tej propozycji, jako argumenty przedstawiając kreowanie właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży oraz troskę o zdrowie dzieci i walkę z otyłością.

Ostatecznie przegłosowany projekt rozporządzenia zakłada pozostawienie dodatku cukru na niezmiennym poziomie (7%), a rozszerzenie listy produktów dokonane zostało poprzez zwiększenie wsadu owocowego w fermentowanych przetworach mlecznych.

Dalsze rozszerzanie listy produktów kwalifikujących się do mechanizmu może wpłynąć na dalszy wzrost zainteresowania, a w konsekwencji wzrost liczby beneficjentów mechanizmu, co może wiązać się z dodatkowymi nakładami finansowymi, także z budżetu krajowego.

- Wzmocnienie przejrzystości i informowania konsumentów poprzez wprowadzenie oznakowania pochodzenia produktów